Ceturtdiena, 2022. gada 17. februāris

P9_TA(2022)0050

Nāvessods Irānā

Eiropas Parlamenta 2022. gada 17. februāra rezolūcija par nāvessodu Irānā (2022/2541(RSP))

(2022/C 342/21)

Eiropas Parlaments,

— ņemot vērā iepriekšējās rezolūcijas par Irānu,

— ņemot vērā ES pamatnostādnes par nāvessodu,

— ņemot vērā ES pamatnostādnes par cilvēktiesību aizstāvjiem,

— ņemot vērā ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu (ES Magņitska likums),

— ņemot vērā Eiropas Ārējās darbības dienesta runaspersonas 2022. gada 30. janvāra paziņojumu par *Narges Mohammadi* notiesāšanu,

— ņemot vērā 1988. gada ANO principu kopumu par visu to personu aizsardzību, kurām piemērots jebkāds apcietinājuma vai brīvības atņemšanas veids,

— ņemot vērā ANO augstā cilvēktiesību komisāra biroja 2021. gada 18. marta paziņojumu, kurā prasīts nekavējoties atbrīvot *Dr. Ahmadreza Djalali*, un 2020. gada 25. novembra paziņojumu, kurā Irāna tiek aicināta apturēt viņa nāvessoda izpildi,

— ņemot vērā ANO Cilvēktiesību padomes Darba grupas patvaļīgas aizturēšanas jautājumos 2017. gada 20.–24. novembra sanāksmē pieņemto atzinumu par *Ahmadreza Djalali* (Irānas Islāma Republika),

— ņemot vērā 1966. gada Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām,

— ņemot vērā 1948. gada Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju,

— ņemot vērā 1989. gada ANO Konvenciju par bērna tiesībām,

— ņemot vērā Reglamenta 144. panta 5. punktu un 132. panta 4. punktu,

A. tā kā nāvessoda atcelšana visā pasaulē ir viens no galvenajiem ES cilvēktiesību politikas mērķiem;

B. tā kā saskaņā ar ANO datiem laikposmā no 2021. gada 1. janvāra līdz 1. decembrim Irānā nāvessods tika izpildīts vismaz 275 cilvēkiem, tostarp vismaz diviem mazgadīgiem likumpārkāpējiem un 10 sievietēm; tā kā Irānā ir pasaulē lielākais izpildīto nāvessodu skaits uz vienu iedzīvotāju; tā kā Irānas varas iestādes ir piespriedušas nāvessodu par apsūdzībām, kas saistītas ar protestiem, un izpildījušas nāvessodu tiem, kuriem izvirzītas apsūdzības saistībā ar plaši izplatītiem protestiem, bet nav veikušas pārredzamu izmeklēšanu par nopietnajiem apgalvojumiem par to, ka drošības darbinieki pret protestētājiem ir izmantojuši pārmērīgu un nāvējošu spēku; tā kā Irānā ieslodzītie bieži tiek spīdzināti, kas rada bažas, ka ieslodzītajiem nāvessodi tiek piespriesti, pamatojoties uz nepatiesu atzīšanos par noziegumiem, ko viņi nav izdarījuši;

C. tā kā Irāna piemēro un izpilda nāvessodu nepilngadīgajiem, pārkāpjot savas saistības saskaņā ar ANO Konvenciju par bērna tiesībām; tā kā laikposmā no 2009. gada līdz 2020. gada septembrim tika ziņots par vismaz 67 nāvessodiem mazgadīgiem likumpārkāpējiem; tā kā 2022. gada janvārī Irānā uz nāvi tika notiesāti 85 mazgadīgie likumpārkāpēji;

D. tā kā nāvessodu nesamērīgi piemēro etniskajām un reliģiskajām minoritātēm, jo īpaši beludžiem, kurdiem, arābiem un bahajiešiem; tā kā krimināLkodekss paredz krimināLatbildību par homoseksualitāti un nāvessods tiek izmantots, lai vērstos pret *LGBTIQ* personām; tā kā sievietēm nāvessods var tikt piespriests, pamatojoties uz vairākiem diskriminējoša rakstura tiesību aktiem, kas tieši attiecas uz sievietēm;

E. tā kā saskaņā ar organizācijas "Reportieri bez robežām" sniegto informāciju pēc tam, kad 2020. gada 12. decembrī tika izpildīts *Rouhollah Zam* nāvessods, Irāna ir izpildījusi nāvessodu lielākam skaitam žurnālistu nekā jebkura cita valsts; tā kā Irāna joprojām ir viena no pasaulē represīvākajām valstīm attiecībā uz žurnālistiem un tā kā žurnālistu un plašsaziņas līdzekļu vajāšana notiek nemitīgi;

F. tā kā Zviedrijas un Irānas pilsonim *Dr. Ahmadreza Djalali*, kas ir Briseles Brīvās universitātes un Austrumu Pjemontas universitātes pētnieks, 2017. gada oktobrī pēc klaji netaisnīgas tiesas prāvas tika piespriests nāvessods, pamatojoties uz nepatiesām apsūdzībām spiegošanā un balstoties uz spīdzināšanas rezultātā iegūtu atzīšanos; tā kā viņš periodiski tiek turēts vieninieku kamerā Evina cietumā;

G. tā kā ir ziņots par daudziem necilvēcīgu un pazemojošu apstākļu gadījumiem, jo īpaši Evina cietumā, kā arī par pienācīgas medicīniskās aprūpes nepieejamību ieslodzījuma laikā, kas ir pretrunā ANO minimālajiem standarta noteikumiem par izturēšanos pret ieslodzītajiem;

H. tā kā Irānā patvaļīgi aizturēti tiek arī citi ES valstspiederīgie; tā kā Irāna neatzīst dubultpilsonību, tādējādi ierobežojot ārvalstu vēstniecību piekļuvi saviem dubultpilsoņiem, kas ir aizturēti šajā valstī;

I. tā kā boksa čempionam *Mohammad Javad* 2022. gada janvārī tika piespriests nāvessods pēc tam, kad viņam tika izvirzīta apsūdzība "par korupcijas izplatīšanu uz Zemes"; tā kā 2020. gada septembrī tika izpildīts nāvessods cīkstonim *Navid Afkari*, kurš paziņoja, ka ir ticis spīdzināts, lai panāktu nepatiesu atzīšanos; tā kā šie spriedumi ir tieši saistīti ar to, ka viņi miermīlīgi īstenoja savas tiesības uz vārda un pulcēšanās brīvību;

J. tā kā *Mohammad Javad* un *Navid Afkari* notiesājošie spriedumi ir daļa no intensīvākām represijām pret sportistiem Irānā;

K. tā kā Pēra Angera balvas laureātam *Narges Mohammadi*, kas ieņem vadošu vietu kampaņā pret nāvessodu Irānā, nesen tika piespriesti vēl astoņi gadi cietumā un 70 sitieni ar pletni;

L. tā kā atzītai cilvēktiesību juristei *Nasrin Sotoudeh*, kas cita starpā cīnījās par pakāpenisku nāvessoda izbeigšanu un plaši strādāja ar gados jauniem ieslodzītajiem, kuriem nāvessods piespriests par noziegumiem, kas izdarīti pirms 18 gadu sasniegšanas, 2019. gada martā tika piespriests 33 gadu un sešu mēnešu cietumsods; tā kā Eiropas Parlaments 2012. gada Saharova balvu par domas brīvību piešķīra *Nasrin Sotoudeh*, atzīstot viņas izcilo darbu cilvēktiesību aizsardzībā;

M. tā kā par politisko disidentu masveida piespiedu pazušanu un tūlītēju nāvessodu izpildi, kas notika 1988. gadā, līdz šim nav veikta nekāda izmeklēšana un neviens par tiem nav saukts pie atbildības;

N. tā kā ES kopš 2011. gada ir pieņēmusi ierobežojošus pasākumus pret Irānu, reaģējot uz cilvēktiesību pārkāpumiem, tostarp aktīvu iesaldēšanu un vīzu aizliegumu personām un vienībām, kas ir atbildīgas par smagiem cilvēktiesību pārkāpumiem, un aizliegumu eksportēt uz Irānu aprīkojumu, ko varētu izmantot iekšējām represijām vai telekomunikāciju uzraudzībai; tā kā šie pasākumi tiek regulāri atjaunināti un ir pagarināti līdz 2022. gada 13. aprīlim;

O. tā kā kopš *Ebrahim Raisi* stāšanās prezidenta amatā 2021. gada augustā ir ievērojami palielinājies izpildīto nāvessodu skaits, tostarp attiecībā uz sievietēm;

P. tā kā saskaņā ar ziņojumiem katru gadu 400–500 sievietes tiek brutāli noslepkavotas tā dēvētajās "goda aizstāvēšanas" slepkavībās; tā kā Irānas krimināLkodeksā "goda aizstāvēšanas" slepkavības noteiktos apstākļos ir atļautas, par tām neparedzot sodu; tā kā bieži vien vainīgie netiek saukti pie atbildības par noziegumiem, kas pret sievietēm un vīriešiem izdarīti "goda aizstāvēšanas vārdā"; tā kā 2022. gada 5. februārī Mona Heydari vīrs viņai nocirta galvu, kuru viņš pēc tam nēsāja pa ielām Ahvazas pilsētā, kas atrodas Irānas dienvidrietumos; tā kā 2020. gada maijā 13 gadus veco Romina Ashrafi miegā nogalināja viņas tēvs, nocērtot viņai galvu ar sirpi;

Q. tā kā ASV Valsts departaments ir norādījis, ka Irāna pēdējo gadu laikā joprojām ir pasaulē lielākā terorisma sponsore, sniedzot politisku, finansiālu, operatīvu un loģistikas atbalstu dažādām grupām, kas iekļautas gan ES teroristu sarakstā, gan ASV ārvalstu teroristu organizāciju sarakstā,

1. atkārtoti pauž stingru nostāju pret nāvessodu jebkādos apstākļos; aicina Irānas valdību nekavējoties ieviest moratoriju nāvessoda izmantošanai kā soli ceļā uz nāvessoda atcelšanu un aizstāt visus piespriestos nāvessodus;

2. aicina Irānas Islāma Republikas iestādes steidzami grozīt Irānas Islāma krimināl kodeksa 91. pantu, lai skaidri aizliegtu piespriest nāvessodu par noziegumiem, ko izdarījušas personas līdz 18 gadu vecumam, jebkuros apstākļos un bez jebkādas rīcības brīvības tiesnešiem piemērot nāvessodu vai mūža ieslodzījumu bez iespējas atbrīvot;

3. pauž visdziļāko līdzjūtību visu nevainīgo upuru ģimenēm, draugiem un kolēģiem;

4. uzsver nepieciešamību nodrošināt drošu un labvēlīgu vidi, kurā ir iespējams aizstāvēt un veicināt cilvēktiesības, nebaidoties no atriebības, sodīšanas vai iebiedēšanas; stingri atbalsta Irānas iedzīvotāju centienus dzīvot brīvā, stabilā, iekļaujošā un demokrātiskā valstī, kas ievēro savas nacionālās un starptautiskās saistības cilvēktiesību un pamatbrīvību jomā;

5. mudina Irānas varas iestādes nekavējoties atsaukt visas pret *Dr. Ahmadreza Djalali* izvirzītās apsūdzības, atbrīvot viņu un sniegt kompensāciju, kā arī pārtraukt draudēt viņa ģimenei Irānā un Zviedrijā;

6. atkārtoti aicina Komisijas priekšsēdētāja vietnieku / Savienības augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos un ES dalībvalstis darīt visu iespējamo, lai novērstu *Dr. Ahmadreza Djalali* nāvessoda izpildi;

7. mudina Irānas varas iestādes bez turpmākas kavēšanās sadarboties ar dalībvalstu vēstniecībām Teherānā, lai izveidotu visaptverošu sarakstu ar ES un Irānas dubultpilsoņiem, kuri pašlaik tiek turēti Irānas cietumos;

8. aicina visas dalībvalstis saskaņā ar ES pamatnostādnēm par cilvēktiesību aizstāvjiem kopīgi nākt klajā ar publiskiem paziņojumiem un uzņemties diplomātiskas iniciatīvas, lai uzraudzītu negodīgas tiesas prāvas un apmeklētu cietumus, kuros tiek aizturēti cilvēktiesību aizstāvji un citi pārliecības dēļ ieslodzītie, tostarp ES valstspiederīgie Irānā; prasa nekavējoties atcelt visas apsūdzības pret visiem patvaļīgi aizturētajiem ES pilsoņiem;

9. aicina Irānas varas iestādes atbrīvot visus politieslodzītos, tostarp cilvēktiesību aizstāvjus, jo īpaši pazīstamo cilvēktiesību aizstāvi *Narges Mohammadi*, politisko žurnālistu *Mehdi Mahmoudian*, kuram nesen piespriests papildu septiņu mēnešu cietumsods saistībā ar darbu pret nāvessodu, un Saharova balvas laureāti *Nasrin Sotoudeh*;

10. pauž nožēlu par sistemātisku spīdzināšanas izmantošanu Irānas cietumos un prasa nekavējoties izbeigt visu veidu spīdzināšanu un sliktu izturēšanos pret visiem ieslodzītajiem; nosoda praksi aizturētajiem liegt piekļuvi telefona zvaniem un ģimenes apmeklējumiem; pauž nopietnas bažas par aizturētajiem liegto iespēju piekļūt juridiskai pārstāvībai nopratināšanas laikā;

11. stingri nosoda cilvēktiesību situācijas pastāvīgo pasliktināšanos Irānā, jo īpaši attiecībā uz personām, kas pieder pie etniskām un reliģiskām minoritātēm, pamatojoties uz sistēmisku politisko, ekonomisko, sociālo un kultūras diskrimināciju; pauž nožēlu par satraucošo nāvessoda piemērošanas eskalāciju pret protestētājiem, disidentiem, cilvēktiesību aizstāvjiem un minoritāšu grupu locekļiem;

12. aicina Irānas varas iestādes vērsties pret jebkāda veida diskrimināciju pret personām, kas pieder pie etniskajām un reliģiskajām minoritātēm, tostarp beludžiem, kurdiem, arābiem, bahajiešiem, kristiešiem un *LGBTIQ* personām, un nekavējoties un bez nosacījumiem atbrīvot visas personas, kas ieslodzītas par to, ka izmantojušas savas tiesības uz reliģijas vai ticības brīvību vai seksuālo orientāciju;

13. pauž visstingrāko nosodījumu par nāvessoda piemērošanu par viendzimuma attiecībām, kas Irānā joprojām ir nelikumīgas;

14. aicina Irānas varas iestādes nekavējoties atcelt likumu par jauniešiem un ģimenes aizsardzību un nodrošināt piekļuvi publiskiem seksuālās un reproduktīvās veselības pakalpojumiem, tostarp drošiem, likumīgiem, bezmaksas un kvalitatīviem aborta pakalpojumiem jebkuros apstākļos; atgādina, ka abortu liegšana sievietēm ir dzimumbalstītas vardarbības veids un var būt pielīdzināma spīdzināšanai vai nežēlīgai, necilvēcīgai un pazemojošai rīcībai; stingri nosoda Irānas varas iestāžu draudus piemērot nāvessodu par abortiem un jo īpaši aicina Irānas iestādes nekavējoties atcelt šo noteikumu; aicina ES un dalībvalstis sadarboties ar ANO, cieši uzraugot jauno likumu par jauniešiem un ģimenes aizsardzību, tā ietekmi uz māšu nāves gadījumiem un jebkādu notikumu attīstību saistībā ar nāvessoda piemērošanu par abortiem;

15. uzsver, ka Irānas pilsoņi, izmantojot pilsoņu vadītas iniciatīvas, pastāvīgi aicina atcelt nāvessodu un izbeigt tā izmantošanu pret cilvēktiesību aizstāvjiem un nesamērīgu izmantošanu pret minoritātēm; atbalsta Irānas pilsonisko sabiedrību un tās miermīlīgos centienus cilvēktiesību jomā;

16. aicina Irānu atļaut ANO Cilvēktiesību padomes apmeklējumus un nodrošināt visas īpašās procedūras, kā arī pilnībā sadarboties ar šo struktūru, tostarp ANO īpašo referentu jautājumos par cilvēktiesību stāvokli Irānas Islāma Republikā;

17. mudina ES divpusējās attiecībās ar Irānu pievērst uzmanību cilvēktiesību pārkāpumiem; aicina Komisijas priekšsēdētāja vietnieku / Savienības augsto pārstāvi ārlietās un drošības politikas jautājumos nodrošināt, ka Eiropas Ārējās darbības dienests turpina rosināt apspriest cilvēktiesību jautājumus ES un Irānas augsta līmeņa dialoga kontekstā; atkārtoti apstiprina, ka cilvēktiesību ievērošana ir viens no ES un Irānas turpmāko attiecību pamatelementiem;

18. atzinīgi vērtē to, ka Padome ir pieņēmusi ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu (ES Magņitska akts), kas ir svarīgs instruments, lai ES varētu uzlikt sankcijas cilvēktiesību pārkāpējiem; prasa veikt mērķtiecīgus pasākumus, izmantojot vai nu pašreizējo ES cilvēktiesību sankciju režīmu pret Irānu, vai ES globālo cilvēktiesību sankciju režīmu (ES Magņitska akts), pret Irānas amatpersonām, kuras ir izdarījušas smagus cilvēktiesību pārkāpumus, tostarp izmantojušas nāvessodus un patvaļīgu aizturēšanu attiecībā uz dubultpilsoņiem un ārvalstu valstspiederīgajiem Irānā, un tostarp pret tiesnešiem, kuri ir pieprasījuši nāvessodu žurnālistiem, cilvēktiesību aizstāvjiem, politiskajiem disidentiem un aktīvistiem;

19. uzskata, ka būs nepieciešamas turpmākas mērķtiecīgas sankcijas, ja Irānas iestādes neatbrīvos *Dr. Ahmadreza Djalali*, kā to pieprasa ES un tās dalībvalstis;

20. uzsver Irānas režīma destabilizējošo ietekmi plašākā reģionā un pauž nosodījumu par to, ka Irānas režīms ir atbildīgs par daudzu civiliedzīvotāju nāvi Sīrijā, Jemenā un Irākā;

21. uzdod priekšsēdētājai nosūtīt šo rezolūciju Padomei, Komisijai, Komisijas priekšsēdētāja vietniekam / Savienības augstajam pārstāvim ārlietās un drošības politikas jautājumos, ANO ģenerālsekretāram, Irānas Islāma Republikas augstākajam vadītājam un prezidentam un Irānas parlamenta deputātiem.